

Leerkrachthandleiding

E5

Fictie (poëzie)

Les 1 - 5 : 'De tuin van de walvis'

Inhoudsopgave

Overzicht 'De tuin van de walvis'	4
OVERZICHT BIJ HET BOEK, LES 1-5.....	5
Les 1.....	6
Les 2.....	10
Les 3.....	12
Les 4.....	14
Les 5.....	16
OVERZICHT BIJ HET BOEK, LES 6-10.....	19
Les 6.....	20
Les 7.....	22
Les 8.....	24
Les 9.....	26
Les 10.....	28
Antwoorden werkschrift	31
Antwoorden kopieerbladen	35
Antwoorden toetsen	37
Kopieerbladen	39

Overzicht 'De tuin van de walvis'

Les	1-5	6-10
Bladzijde	2 t/m 21	22-55
Woorden van de week	de oceaan overbodig de fontein in de loop van de nacht het uitzicht de staartvin de horizon bestellen de eendagsvlieg de voorraadkast benodigdheden fonsen	kronkelig(e) de schoffel(s) veeleisend het perkje nauwkeurig de serenade de schemering de albatros de gladiolen ritselen opwellen klateren
Begrijpend Lezen	- Bepalen van een thema van een tekst en eigen kennis hierover activeren (voorspellen). - Bij moeilijke woorden gebruik maken van voorkennis of de betekenis afleiden uit de context (verhelderen). - Samenvatten door belangrijke sleutelwoorden te benoemen (samenvatten).	- Informatie afleiden uit de tekst (vraag & antwoord).
Facultatief: Technisch lezen op woordniveau	Woordcategorie: Woorden met -th-	Woordcategorie: Woorden met -g- als -zj-
Toetsopdrachten*	Begrijpend lezen: 3 meerkeuzevragen, 1 open vraag Woordenschat: 4 meerkeuzevragen, 1 open vraag	Begrijpend lezen: 3 meerkeuzevragen, 1 open vraag Woordenschat: 4 meerkeuzevragen, 1 open vraag
Schrijfopdrachten**	Informatiekaartjes maken met hierop informatie uit het verhaal.	De ideale tuin ontwerpen en beschrijven.

*Toets: Op de vierde dag wordt de toets afgenomen. De toets kent twee onderdelen: begrijpend lezen en woordenschat. De leerlingen maken de toets individueel en de toets wordt daarna gelijk nabesproken. Als meerdere leerlingen het verkeerde antwoord gekozen hebben, is het van belang om de denkstappen nog eens hardop voor te doen en in de week erna extra aandacht aan te besteden via modeling.

**Schrijfopdrachten: Er kan voor gekozen worden om een schrijfopdracht uit te spreiden over twee weken. Maak in dat geval een keuze uit de bovenstaande opdrachten.

OVERZICHT BIJ HET BOEK, LES 1-5

'De tuin van de walvis' - Toon Tellegen

De walvis, die midden in de oceaan woont, heeft een wens. Hij wil een mooie tuin op zijn rug, waarin hij bezoek kan ontvangen en die hij met zijn fontein kan bespuiten. Hij schrijft meteen een brief aan de sprinkhaan die een winkel heeft aan de rand van het bos. Sprinkhaan heeft van alles in voorraad en legt de tuin ook zelf aan. Het bezoek is er unaniem enthousiast over en walvis glimt.

De lesdoelen van les 1-5:

'De tuin van de walvis' - Toon Tellegen bladzijde 2 t/m 21	
Technisch en vloeiend lezen:	- De leerlingen hebben plezier tijdens het lezen. - De leerlingen kunnen de verhaallijnen herkennen en volgen. - De leerlingen lezen zonder fouten en haperingen, met expressie en gebruikmakend van leestekens.
Opdrachten	
Woordenschat:	- De leerlingen kennen de betekenis van de woorden van de week en kunnen deze woorden verduidelijken a.d.h.v. afbeeldingen.
Begrijpend lezen:	- De leerlingen kunnen op basis van de kaft en de plaatjes in het boek voorspellen wat voor soort boek dit is. - De leerlingen kunnen een stuk tekst samenvatten door de belangrijkste sleutelwoorden/zinnen uit het verhaal benoemen.
Woordcategorie:	- De leerlingen kunnen woorden met -th correct en vloeiend lezen.
Schrijven/taalverzorging:	- De leerlingen kunnen informatiekaartjes maken met hierop informatie uit het verhaal.

Vorbereiding (voorafgaand aan les 1 - 5):

- Zet het digibordschema 'De tuin van de walvis' les 1 - 5* klaar.
- Print de teamlijsten*.
- Hang de woordmuur op.
- Kopieer het kopieerblad* ('afbeeldingen', les 3).

* Zie site: <http://successforall-nederland.nl>

Facultatief:

- Leg voldoende Tips & Tops* klaar (les 4).
- Print het kopieerblad 'Vloeiend lezen'* (les 4).

Les	Woorden van de week	Blz.	Betekenis
1.	de oceaan	2	Grote zee (tussen werelddelen).
1.	overbodig	2	Onnodig.
1.	de fontein	2	Omhoog spuitend water (voor de sier).
1.	in de loop van de nacht	3	Ergens in de nacht.
2.	het uitzicht	7	Waar je op uitkijkt.
2.	de staartvin	7	Deel van vis.
2.	de horizon	7	Lijn in de verte tussen de aarde en de lucht.
2.	bestellen	9	Vragen om iets te brengen waarvoor je betaalt.
3.	de eendagsvlieg	11	Een insect dat heel kort leeft.
3.	de voorraadkast	11	Bergplaats.
3.	benodigdheden	11	Dingen die je nodig hebt.
3.	fronsen	12	Een rimpel in je wenkbrauwen/voorhoofd maken als je boos bent of nadenkt.

Les 1

**Samenwerk
vaardigheid:**

- Door de teams te bepalen.

Lesdoel:

- De leerlingen kunnen op basis van de kaft en de plaatjes in het boek voorspellen wat voor soort boek dit is.
- De leerlingen kunnen een stuk tekst samenvatten door de belangrijkste sleutelwoorden/zinnen uit het verhaal benoemen.

Materialen:

- 'De tuin van de walvis', blz. 2 t/m 5
- werkschrift les 1
- Brain Game naar keuze

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

1. Terugblik. Kijk met de groep terug op het boek dat in de vorige weken gelezen is door te vragen wat ze van dat boek (en de opdrachten) vonden.

2. Vooruitblik. "Vandaag gaan we starten in het boek 'De tuin van de walvis' van Toon Tellegen. Maar eerst kiezen we weer een samenwerkvaardigheid voor deze week. Overleg in je team aan welke vaardigheid jullie deze week extra aandacht willen besteden en schrijf dat op je teamlijst. Kijk maar eens op de poster 'Hoe werken we samen'."

Lees eventueel de vaardigheden en het bijbehorende gedrag voor. Geef de leerlingen tijd om te overleggen en antwoord te geven.

"We gaan deze week hier (*noem de samenwerkvaardigheid*) vooral op letten. We gaan vandaag natuurlijk woorden verhelderen. Maar eerst gaan we voorspellen waar dit boek over zal gaan."

VOORSPELLEN: NIEUW BOEK

Doel: De leerlingen kunnen op basis van de kaft voorspellen waar het boek over zal gaan.

DDU

1. Ophalen van de kennis. "Als je de titel, voorkant en de achterkant van het boek 'De tuin van de walvis' bekijkt, weet je al een beetje waar het boek over gaat. Ik lees de achterkant even aan jullie voor." **Lees de achterkant voor.** "Wat voor soort boek denken jullie dat dit is, een informatief boek of een boek met een verhaal?" **DDU. Geef de leerlingen de tijd om na te denken en te overleggen met hun maatje. Geef een paar leerlingen de beurt.** "Dit boek is een verhaal, maar wel een heel bijzonder verhaal. Toon Tellegen schrijft vaak verhalen over dieren. In zijn boeken kunnen die dieren praten, dat noem je een fabel. Hij schrijft het verhaal op zo'n manier dat jij jezelf misschien kunt herkennen in één van de dieren. De boeken van Toon Tellegen laten je nadenken, voelen, praten en filosoferen. Filosoferen betekent dat je jezelf vragen stelt en hier een antwoord op probeert te vinden, ook al is dit vaak niet makkelijk. Voorbeelden van filosofische vragen zijn bijvoorbeeld: 'Waarom voel ik me vandaag zo?' of 'Waarom wil ik er zo graag bij horen?' Wij gaan de komende lessen ook nadenken over dit soort vragen. De titel is: 'De tuin van de walvis.' Waarom zou de walvis een tuin willen, denk je?"

GH

2. Opdracht. Laat de leerlingen met elkaar overleggen en komen tot een teamantwoord.
5 minuten

3. Uitwisselen met de groep. Kies een nummer voor de beurt. Laat degene kort het teamantwoord weergeven. Stimuleer het geven van een compleet antwoord.

"Misschien wil de walvis wel een tuin omdat hij mooi wil zijn".

///

Teamdoel samenwerkvaardigheid bereikt: punten.

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen vertellen wat ze van de eerste vier woorden weten of waar ze de woorden mee associëren.

GH

→

///

1. Lees de woorden of korte zinnen voor en lees daarna de woorden hardop met de groep.
2. De leerlingen schrijven de woorden van de week in het werkschrift op de woordenlijst in het werkschrift.

3. Woorden van de week. “Vandaag gaan we kijken naar de eerste woorden uit de woordenlijst. Deze woorden staan in de tekst van vandaag. Vandaag zien we ook een uitdrukking tussen de woorden staan: ‘in de loop van de nacht’. Een uitdrukking is figuurlijk taalgebruik. Dat betekent dat je met woorden iets anders bedoelt dan dat je het zegt. Wat denken jullie dat de uitdrukking: ‘in de loop van de nacht’ betekent? Misschien ken je een deel van de uitdrukking, misschien weet je waar het mee te maken heeft, of misschien ken je zelfs de betekenis.” **Geef tijd voor overleg en geef daarna een teamlid de beurt. Dat teamlid vertelt wat het team bedacht heeft bij de uitdrukking en deze ‘hints’ worden genoteerd achter de woorden op de woordmuur. Doe dit ook bij de andere woorden. Waardeer een goede samenwerking met punten.**

“De rest van de week is jullie opdracht om van elk woord een betekenisvolle zin onder de woorden op te schrijven in het werkschrift. Dit kun je doen als je klaar bent met lezen. In de laatste les van deze week gaan we de woordenlijst inleveren. Zorg ervoor dat iedereen deze lijst af heeft, want jullie kunnen hier punten mee verdienen.”

4. **Modeling.** Als meerdere leerlingen de vraag naar betekenis niet kunnen beantwoorden, doe het dan nog even kort voor.

5. Woordenlijst/bonnen. “Samen met je teamoverleg je welk woord van vandaag het woord is dat jullie gaan gebruiken voor een teambon. Stop deze hierna in de schatkist.”

SAMENVATTEN: VERHAALKAART

Doel: De leerlingen kunnen een deel van de tekst samenvatten door de belangrijkste sleutelwoorden/zinnen uit het verhaal benoemen.

tip

Bepaal zelf of alle onderdelen in één keer worden ingezet. Verdeel de onderdelen als de groep nog niet toe is aan het invullen van de volledige verhaalkaart en doe hardop denkend voor. Zie ook de Gebruikswijzer.

1. Uitleg. “Vandaag gaan we een stuk tekst samenvatten. Met samenvatten gaan we op zoek naar de belangrijkste woorden en zinnen uit de tekst. Zo kun je een tekst goed navertellen. Een stuk tekst samenvatten is best lastig, daarom gebruiken we een verhaalkaart als hulpmiddel.”

Laat de verhaalkaart van E5/M6 zien op het digibord (website Success for All/ algemene materialen E5). “Met behulp van de verhaalkaart ga je de tekst samenvatten. Plak memo’s als je een aanwijzing leest die past bij een onderdeel uit de verhaalkaart. Hierna vergelijk je de memo’s met je maatje en samen met het team bedenk je een compleet antwoord bij het onderdeel van de verhaalkaart.”

2. **Zelfstandig lezen: bladzijde 2 t/m 5 en memo’s plakken.**

tijd

10 minuten

klaar

klaaropdracht les 1

3. **Maatjeswerk: memo’s vergelijken en bespreken.**

tijd

10 minuten

klaar

duolezen: bladzijde 2 t/m 5

GH

→

4. **Teamwerk: aanwijzingen bespreken en verhaalkaart invullen.**

5. Groep. Wissel de aanwijzingen uit en bespreek met de groep. Schrijf de antwoorden kort op in de verhaalkaart op het digibord en vat het geheel samen.

///

Teamdoel samenwerkvaardigheid bereikt: punten.

AFRONDING

Doel: De leerlingen kunnen de woorden op verschillende manieren uitleggen zodat ze de woorden en hun betekenissen kunnen onthouden.

DDU	1. Voorspelling. “Aan het begin van de les heb je een voorspelling gedaan over de soort tekst en over het thema. Nu heb je al een stuk gelezen. Weet je nu meer over waarom de walvis graag een tuin wil hebben?” DDU. Geef leerlingen tijd om na te denken en geef een aantal leerlingen de beurt. “Een aanwijzing die je gelezen zou kunnen hebben is dat hij graag een tuin wil om behaaglijk achterover te kunnen leunen. Ook heb je gelezen dat de walvis dacht dat de hemel ook een tuin heeft en dat de maan daar allemaal gasten (sterren) kan ontvangen.” 2. Woorden van de week. “We hebben op de woordmuur geschreven wat we van de eerste vier woorden weten. Als het goed is weten we nu na het lezen en verhelderen wat de woorden betekenen. Elk team krijgt zo van mij één woord van de dag. Dat woord gaan jullie uitleggen aan de groep. Terwijl jullie dat doen gaat de groep raden om welk woord het gaat. Het uitleggen mag op vier verschillende manieren: 1. tekenen van het woord, 2. uitbeelden van het woord, 3. woordweb, 4. laten raden door het geven van tips (heeft te maken met, het tegenovergestelde is, je hebt het nodig bij, enz..).”
GH	Geef elk team een woord van de dag (of laat elk team een woord kiezen), geef tijd voor overleg en laat elk team een woord presenteren, de andere teams schrijven het antwoord op een kladblaadje. Nadat alle teams hun woord gepresenteerd hebben, worden de antwoorden besproken.
///	Waardeer een goed teamantwoord en een goede presentatie van het woord met punten.
facultatief	Bespreek de teamwoordbonnen en bepaal de punten (of bij afronding les 5).
terugblik	- samenwerkvaardigheid - woorden van de week - voorspellen - lezen en samenvatten - punten en feedback (vier goede resultaten met een yell)
voorblik	- woorden van de week - lezen en samenvatten
tip	Speel een Braingame naar keuze

Les 2

Lesdoel: - De leerlingen kunnen een stuk tekst samenvatten door de belangrijkste sleutelwoorden/zinnen uit het verhaal te benoemen.

Materialen: - 'De tuin van de walvis', blz. 3 t/m 9
- werkschrift les 2

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - samenwerkingvaardigheid
- woorden van de week
- lezen en samenvatten

vooruitblik - woorden van de week
- lezen en samenvatten

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen vertellen wat ze van de middelste vier woorden weten of waar ze de woorden mee associëren.

GH
→
///

1. Lees de woorden voor en lees daarna de woorden hardop met de groep.

2. Woorden van de week. "Elke dag helpen we elkaar om woorden te verhelderen. Vandaag gaan we kijken naar de woorden 5 t/m 8. Deze woorden staan in de tekst van vandaag. Wat weten we al van de woorden? Misschien ken je een deel van het woord, misschien weet je waar het woord mee te maken heeft, of misschien ken je zelfs de betekenis. Bespreek (één van) de woorden 5 t/m 8 en denk eraan dat alle teamleden straks moeten kunnen uitleggen wat jullie met elkaar weten over (één van) de vier woorden van vandaag." **Geef tijd voor overleg en geef daarna een teamlid de beurt. Dat teamlid vertelt wat het team bedacht heeft bij de woorden en deze 'hints' worden genoteerd achter de woorden op de woordmuur. Waardeer een goede samenwerking met punten.**

"We weten nu al meer over de vier woorden van vandaag. Deze woorden komen in de tekst voor die we straks gaan lezen. De hints op de woordmuur gaan je helpen bij het verhelderen van de woorden."

3. Modeling. Als meerdere leerlingen de vraag naar betekenis niet kunnen beantwoorden, doe het dan nog even kort voor.

4. Woordenlijst/bonnen. "Na het lezen vul je de woordenlijst in je werkschrift verder in. Samen met je team overleg je welk woord van vandaag het woord is dat jullie gaan gebruiken voor de schatkist."

SAMENVATTEN: VERHAALKAART

Doel: De leerlingen kunnen een deel van de tekst samenvatten door de belangrijkste sleutelwoorden/zinnen uit het verhaal benoemen.

1. Uitleg. "Vandaag gaan we een stuk tekst samenvatten. Met samenvatten gaan we op zoek naar de belangrijkste woorden en zinnen uit de tekst. Zo kun je een tekst goed navertellen."

Laat de verhaalkaart van E5/M6 zien op het digibord (website Success for All/ algemene materialen E5). "Met behulp van de verhaalkaart ga je de tekst samenvatten. Plak memo's als je een aanwijzing leest die past bij een onderdeel uit de verhaalkaart. Hierna vergelijk je de memo's met je maatje en samen met het team bedenk je een compleet antwoord bij het onderdeel van de verhaalkaart."

2. Zelfstandig lezen: bladzijde 3 t/m 9 en memo's plakken.

10 minuten

klaaropdracht les 2

3. Maatjeswerk: memo's vergelijken en bespreken.

10 minuten

duolezen: bladzijde 6 t/m 9

tijd
klaar

tijd
klaar

- GH
→
///
4. Teamwerk: aanwijzingen bespreken en verhaalkaart invullen.
5. Groep. Wissel de aanwijzingen uit en bespreek met de groep. Schrijf de antwoorden kort op in de verhaalkaart op het digibord en vat het geheel samen.
Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.

AFRONDING

Doel: De leerlingen kunnen de woorden op verschillende manieren uitleggen zodat ze de woorden en hun betekenissen kunnen onthouden.

- DDU
DDU
tip
- 1. Filosofisch gesprek.** “Op bladzijde 6 en 7 lezen we over de droom van de walvis. Hebben we nu al meer een idee over waarom de walvis graag een tuin zou willen?” DDU. “Wat zou jouw allergrootste droomwens zijn? Waarom?” DDU.
Als leerlingen alleen materiele dingen benoemen, laat ze dan ook wensen verwoorden die geen materiele waarde hebben. Geef de leerlingen de tijd om erover na te denken, zodat er minder sociaal wenselijke antwoorden ontstaan als ‘wereldvrede’ (wat natuurlijk prachtig is - maar ook een ‘makkelijk’ antwoord).
- GH
- 2. Woorden van de week.** “We hebben op de woordmuur geschreven wat we van de middelste vier woorden weten. Als het goed is weten we nu na het lezen en verhelderen wat de woorden betekenen. Elk team krijgt zo van mij één woord van de dag. Dat woord gaan jullie uitleggen aan de groep. Terwijl jullie dat doen gaat de groep raden om welk woord het gaat. Het uitleggen mag op vier verschillende manieren: 1. tekenen van het woord, 2. uitbeelden van het woord, 3. woordweb, 4. laten raden door het geven van tips (heeft te maken met, het tegenovergestelde is, je hebt het nodig bij, enz..).”
- ///
- Geef elk team een woord van de dag (of laat elk team een woord kiezen), geef tijd voor overleg en laat elk team een woord presenteren, de andere teams schrijven het antwoord op een kladblaadje. Nadat alle teams hun woord gepresenteerd hebben, worden de antwoorden besproken.**
- Waardeer een goed teamantwoord en een goede presentatie van het woord met punten.**
- facultatief
- Bespreek de teamwoordbonnen en bepaal de punten (of bij afronding les 5).
- terugblik
- woorden van de week
  - lezen en samenvatten
  - punten en feedback (vier goede resultaten met een yell)
- voorblik
- woorden van de week (kopieerblad ‘afbeeldingen’)
  - lezen en samenvatten

Les 3

Lesdoel: - De leerlingen kunnen een stuk tekst samenvatten door de belangrijkste sleutelwoorden/zinnen uit het verhaal te benoemen.

Materialen: - 'De tuin van de walvis', blz. 9 t/m 13
- werkschrift les 3
- kopieerblad 'afbeeldingen'

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - woorden van de week
- lezen en samenvatten

vooruitblik - woorden van de week (kopieerblad 'afbeeldingen')
- lezen en samenvatten

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen vertellen wat ze van de laatste vier woorden weten of waar ze de woorden mee associëren.

- GH**
- ///
1. Laat de leerlingen de woorden zachtjes in hun hoofd lezen en lees ze daarna nog eens in koor.
  2. **Woorden van de week.** "Bespreek de laatste vier woorden en bedenk wat je samen al van de woorden weet. Denk eraan dat alle teamleden straks moeten kunnen uitleggen wat jullie met elkaar weten over de vier woorden van vandaag." **Geef tijd voor overleg en geef daarna een teamlid de beurt. Dat teamlid vertelt wat het team bedacht heeft bij de woorden en deze 'hints' worden genoteerd achter de woorden op de woordmuur. Waardeer samenwerking met punten.**
  3. **Modeling.** Als meerdere leerlingen deze vraag niet kunnen beantwoorden, doe het dan nog even kort voor.
  4. **Woordenlijst/bonnen.** "Na het lezen vul je de woordenlijst in je werkschrift verder in. Samen met je team overleg je welk woord van vandaag het woord is dat jullie gaan gebruiken voor de schatkist."

SAMENVATTEN: VERHAALKAART

Doel: De leerlingen kunnen een deel van de tekst samenvatten door de belangrijkste sleutelwoorden/zinnen uit het verhaal benoemen.

- tijd klaar**
- tijd klaar**
- GH**
- ///
1. **Uitleg.** "Vandaag gaan we een stuk tekst samenvatten. Met samenvatten gaan we op zoek naar de belangrijkste woorden en zinnen uit de tekst. Zo kun je een tekst goed navertellen." **Laat de verhaalkaart van E5/M6 zien op het digibord (website Success for All/ algemene materialen E5).** "Met behulp van de verhaalkaart ga je de tekst samenvatten. Plak memo's als je een aanwijzing leest die past bij een onderdeel uit de verhaalkaart. Hierna vergelijk je de memo's met je maatje en samen met het team bedenk je een compleet antwoord bij het onderdeel van de verhaalkaart."
  2. **Zelfstandig lezen: bladzijde 10 t/m 13 en memo's plakken.**
10 minuten
klaaropdracht les 3
  3. **Maatjeswerk: memo's vergelijken en bespreken.**
10 minuten
duolezen: bladzijde 10 t/m 12
  4. **Teamwerk: aanwijzingen bespreken en verhaalkaart invullen.**
  5. **Groep. Wissel de aanwijzingen uit en bespreek met de groep. Bespreek of de overige dieren (afgezien van de sprinkhaan) belangrijk genoeg zijn voor de verhaalkaart. Cluster deze eventueel door 'de andere dieren/klanten' op te schrijven. Schrijf de antwoorden kort op in de verhaalkaart op het digibord en vat het geheel samen.**
Teamdoel samenwerkvaardigheid bereikt: punten.

AFRONDING

Doel: De leerlingen kennen de betekenis van de woorden van de week en kunnen deze verduidelijken a.d.h.v. afbeeldingen.

DDU 1. **Filosofisch gesprek.** “Op bladzijde 10, 11 en 12 lezen we over de sprinkhaan. Wat zijn we te weten gekomen over de sprinkhaan?” **DDU.** “Wat vind je van de wensen van de gasten die bij de sprinkhaan op bezoek komen?” **DDU.** “Als jij de sprinkhaan was, hoe zou jij dan reageren op de wensen van de dieren, en op de wens van de walvis?” **DDU.**

facultatief 2. **Woorden van de week.** “Nu gaan we met alle woorden nog even oefenen, zodat we de woorden en hun betekenis goed kunnen onthouden. Dit keer doen we dat met afbeeldingen.” **Geef tijd voor het maken van het werkblad.** “Vergelijk nu met je maatje of jullie dezelfde antwoorden hebben.” **Geef de tijd voor overleg, laat de maatjes overleggen welk woord het best past bij het plaatje.**

/// Laat de leerlingen per plaatje steeds hardop het antwoord geven. Ga naar het volgende woord als iedereen hetzelfde antwoord geeft. Als de leerlingen verschillende antwoorden geven, model de denkstappen die de leerlingen moeten maken om tot het goede antwoord te komen. Geef punten.

facultatief Bespreek de teamwoordbonnen en bepaal de punten (of bij afronding les 5).

terugblik

- woorden van de week
- lezen en samenvatten
- punten en feedback (vier goede resultaten met een yell)

vooruitblik

- toets
- voorbereiding schrijfpodricht

facultatief

- boekenclub: “Wie gaat er lezen?”
- logboekje: “De volgende keer meenemen naar school!”
- woordrijtjes

Les 4

Lesdoel: - De leerlingen leren n.a.v. het bespreken van de toets hoe ze informatie uit een tekst kunnen halen.

Materialen: - 'De tuin van de walvis', blz. 15 t/m 17
- toetsboekje, toets les 4
- ABCD blad met wasknijper per leerling

Facultatief:
- Tips en Tops
- logboekje
- werkschrift les 4
- kopieerblad 'vloeiend lezen'
- Brain Game naar keuze

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - woorden van de week (kopieerblad 'afbeeldingen')
- lezen en samenvatten

vooruitblik - toets
- voorbereiding schrijfpodricht
- logboekjes & boekenclub (facultatief)
- woordrijtjes (facultatief)

WOORDEN VAN DE WEEK

1. Oefenen voor de toets. De leerlingen kunnen zich voorbereiden op de toets door de betekenis van de woorden nog even door te nemen. Dit kan via de eigen woordenlijst of de woordmuur.

tijd 5 minuten

TOETS

1. Zet de leerlingen in toetsopstelling.
2. Lees de vragen uit het toetsboekje voor. Geef uitleg bij de vragen, o.a. door duidelijk aan te geven wat de bedoeling is van een vraag.
3. Zelfstandig lezen: blz. 15 t/m 17 en de vragen maken.

tijd 30 minuten

klaar klaaropdrachten afmaken, woordrijtjes les 4 alvast oefenen

4. Bespreken van de vragen. "Je krijgt van mij een blad met daarop de letters ABCD. We gaan de vragen bespreken en elke keer als ik de vraag opgelezen heb, kijk je of je gekozen had voor antwoord A, B, C of D. Heb je voor B gekozen dan zet je de wasknijper op B. Koos je voor C dan doe je de wasknijper op die letter. Daarna doen we op mijn teken het bordje omhoog." *Oefen dit eventueel.* Lees de eerste vraag voor en vraag aan de leerlingen om de wasknijper op de letter van hun antwoord te zetten. Kijk of de (bijna alle) leerlingen het goede antwoord hebben en ga dan door. Als er veel verschillende antwoorden gegeven zijn, model dan de stappen die de leerlingen hadden moeten maken om tot het juiste antwoord te komen.

tijd 10 minuten

→ Haal de toetsen op en zet de resultaten in de scorelijst weektoetsen.

FACULTATIEF: LEESPLEZIER → LOGBOEKJE EN BOEKENCLUB

Doel: De leerlingen lezen zonder fouten en haperingen, met expressie en gebruikmakend van leestekens.

1. Logboekje. "Vandaag ga je samen met je team de opdracht bespreken die je hebt gemaakt. Je vertelt om de beurt wat je deze week hebt gelezen en welke opdracht je hebt gemaakt."

tijd 10 minuten

tip *Observeer of de maatjes goed overleggen en of iedereen een opdracht gemaakt heeft.*

/// Teamdoel samenwerkvaardigheid bereikt: punten.

tip *Besprek eventueel alvast de opdrachten voor de volgende keer.*

2. Opdracht. “De vorige keer hebben we op het bord geschreven wie van jullie vandaag uit zijn thuisleesboek gaat voorlezen. We hebben ook afgesproken dat je eerst aan je teamleden gaat vertellen waar je boek overgaat. Dan snappen zij het verhaal dat je straks gaat voorlezen beter. Deze Top staat ook op de nieuwe lijst van Tips en Tops. Dus voordat je leest ga je eerst even kort vertellen waar je boek over gaat en daarna begin je met lezen. Tijdens het lezen luisteren je teammaatjes goed naar jou.”

tijd

10 minuten

///

3. Tips en Tops. De teamleden vullen nu hun lijstje met Tips en Tops in. “Vertel nu aan elkaar waarom je een Tip of een Top gegeven hebt en leg goed uit waarom.”

Teamdoel samenwerkvaardigheid bereikt: punten.

4. Voorlezen. Wie wil mag voorlezen aan de groep. De groep kan dan Tops geven.

FACULTATIEF: WOORDCATEGORIE → WOORDEN MET -TH-

Doel: De leerlingen kunnen woorden met een -th- correct en vloeiend lezen.

DDU

1. Uitleg. “Elke week lezen we ook woordrijtjes om te oefenen met het lezen van woorden. Vandaag oefenen we met woorden met -th-. Je leest ‘th’ aan het begin van het woord en je spreekt dit uit als ‘t’. Woorden met -th- moet je uit je hoofd leren. Hoe spreek je het volgende woord uit?” **Schrijf op het bord: thee. DDU.** “Inderdaad, ‘tee’. Je leest thee, maar zegt ‘tee’.”

2. Lees de woorden op bladzijde 48 van het werkschrift hardop voor. Lees ze daarna in koor.

3. Maatje 1 leest hardop de rijtjes, maatje 2 houdt de tijd bij en controleert of de woorden goed gelezen worden. Na een minuut wisselen van beurt.

tip

Geef een leerling de beurt om een minuut lang de woordjes te lezen. Laat de groep Tips en Tops geven.

→

Noteer welke leerlingen de rijtjes vloeiend en correct kunnen lezen (vloeiend lezen).

VOORBEREIDING OP DE SCHRIJFOPDRACHT

Doel: De leerlingen kunnen informatiekaartjes maken met hierop informatie uit het verhaal.

DDU

1. Uitleg. “In de volgende les gaan we een bladzijde lezen met allerlei informatie over de tuintjes die de dieren op hun rug willen. Er staat alleen wel heel veel tekst op de bladzijden, waardoor je eerst flink moet lezen voordat je informatie krijgt over deze onderwerpen. Het zou voor sprinkhaan veel makkelijker zijn als de informatie op een informatiekaartje zou staan. Met deze kaartjes zie je in één oogopslag de belangrijkste informatie. Je hebt al eens eerder informatiekaartjes gemaakt bij ‘Sofie en de pinguïns’. Wie weet nog wat er allemaal op een informatiekaartje staat?” **DDU. Geef de leerlingen de tijd om na te denken en te overleggen met hun maatje. Geef een leerling de beurt.** “Een informatiekaartje bestaat uit verschillende onderdelen: een titel, een plaatje en twee feitjes.”

2. Opdracht. “De volgende keer gaan jullie deze kaartjes maken. De kaartjes moeten antwoord geven op de volgende vraag: ‘Wat voor tuinen willen de dieren?’ Met deze vragen in je hoofd kun je in de volgende les de tekst gaan lezen.”

AFRONDING

facultatief

1. Woorden van de week. Bespreek de teamwoordbonnen en bepaal de punten (of bij afronding les 5).

terugblik

- toets
- voorbereiding schrijfopdracht
- punten en feedback (vier met een yell)

voorblik

- schrijfopdracht
- team van de week

facultatief

- boekenclub: “Wie leest de volgende keer?”

→

Zet de namen op het bord.

- logboekjes: “Deze nemen jullie mee naar huis.”
- woordrijtjes

Les 5

Lesdoel: - De leerlingen kunnen informatiekaartjes maken met hierop informatie uit het verhaal.

Materialen: - 'De tuin van de walvis', blz. 19 t/m 21
- werkschrift les 5

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - toets
- voorbereiding schrijfpdracht
- logboekje & boekenclub (facultatief)
- woordrijtjes (facultatief)

vooruitblik - woorden van de week
- schrijfpdracht
- team van de week

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kennen de betekenissen van de woorden van de week.

facultatief *Indien u merkt dat de woorden van de week nog niet bij de leerlingen beklijven herhaal dan de woorden van de week zoals hieronder beschreven.*

GH **1. Laat de leerlingen de woorden zachtjes in hun hoofd lezen en herwaarderen.**
2. Bespreek de woorden. Geef elk team een woord van de week en laat hen overleggen hoe ze de betekenis van dat woord gaan uitleggen aan de groep.

tijd 5 minuten
3. Noem een nummer en dat teamlid geeft het teamantwoord. Als het teamlid een goed antwoord geeft, dan mag het de teamyell laten horen.

/// **Geven van een teamantwoord: punten.**

SCHRIJFPDRACHT: INFORMATIEKAARTJES MAKEN

Doel: De leerlingen kunnen informatiekaartjes maken met hierop informatie uit het verhaal.

1. Terugblik/uitleg. "In de vorige les heb ik instructie gegeven over de schrijfpdracht. We gaan vandaag informatiekaartjes maken over wat voor tuinen de verschillende dieren willen. Met deze vragen in je hoofd ga je de tekst lezen. Je zou memo's kunnen plakken als je antwoorden vindt op deze vragen. Je kan dan hierna gelijk met de opdracht beginnen."

2. Zelfstandig lezen. Lees blz. 19 t/m 21.

3. Opdracht. "Jullie gaan vandaag sprinkhaan helpen. Kies twee dieren uit. Bedenk titels voor de informatiekaartjes, een plaatje en twee feitjes over de wensen van hun tuin. Schrijf deze op de kladversie van les 5 in het werkschrift."

tijd 10 minuten
klaar plaatje voor de netversie tekenen; extra informatiekaartje maken

4. Maatje/netversie. "Bespreek elkaars kladversie en gebruik hiervoor de afvinklijst van les 5 in het werkschrift. Schrijf de informatiekaartjes daarna in het net over."

tijd 15 minuten
5. Presentatie van de opdracht. "Een aantal van jullie gaan een informatiekaartje presenteren aan de groep. Bedenk hoe je dat gaat doen en zorg ervoor dat je antwoord kan geven op vragen van de groep."

tijd 5 minuten
6. Laat een aantal leerlingen de opdracht presenteren aan de groep, geef mogelijkheden voor het stellen van vragen en laat de groep Tops geven.

tijd 15 minuten
7. Bespreken. Besteed aandacht aan de opdracht en bespreek met elkaar de moeilijkheden en een mogelijke aanpak ("Wat ga je de volgende keer anders/hetzelfde doen?") voor de volgende keer.

tijd	5 minuten
///	Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.
→	Noteer in de scorelijst weektoetsen in welke mate het de leerling gelukt is om de van te voren bedachte elementen te verwerken in de kaartjes.

AFRONDING

Doel: De leerlingen kennen de betekenis van de woorden van de week en kunnen deze verduidelijken a.d.h.v. betekenisvolle zinnen op de woordbonnen.

///	1. Woorden van de week: schatkist. “In onze schatkist zitten de woordbonnen met betekenisvolle zinnen die we als team gemaakt hebben. We maken onze schatkist leeg om ruimte te maken voor de woordbonnen van de volgende keer. Ik heb de woordbonnen allemaal bekeken en ik wil jullie een paar mooie zinnen laten horen.” Lees een paar mooie zinnen voor of laat de leerlingen dat doen. Overleg of de zin op de ingeleverde woordbon betekenisvol is. Een team kan punten verdienen als de betekenis van het woord en een betekenisvolle zin goed op de woordbon zijn ingevuld. Besteed extra aandacht aan de zinnen, doe eventueel hardop denkend voor wat een zin betekenisvol maakt.
	2. Woorden van de week: woordenlijst. “Vandaag levert iedereen de woordenlijst in. Deze wordt nagekeken en bij de volgende les besproken.”
tip	<i>Bij het nakijken van de woordenlijsten is het van belang om te letten of ieder teamlid de woorden juist gespeld heeft, de juiste bladzijden genoteerd heeft en een goede betekenisvolle zin heeft gemaakt. Gebruik deze informatie om in de volgende lessen de instructie toe te spitsen op dat waar de meeste leerlingen moeite mee hebben. Als (bijna) alle leerlingen in staat zijn om betekenisvolle zinnen te formuleren, dan kunnen de eisen aan de zinnen wat verhoogd worden (bijvoorbeeld door te stellen dat het een zin moet worden met een duidelijke wie-/waar-/wanneerdeel of met bijvoeglijk naamwoorden).</i>
	3. Vieren van het resultaat. Bedenk met elkaar wat het team met de meeste punten mag doen als ‘team van de week’. “Tel het aantal punten dat je vandaag hebt verdiend en overleg met elkaar waarom ik jullie die punten heb gegeven. Tel vervolgens het totaal aantal punten bij elkaar op.” Wie is het team van de week?
terugblik	- woorden van de week - samenwerkingvaardigheid - schrijfopdracht - team van de week
voorblik	- verder lezen in ‘de tuin van de walvis’

OVERZICHT BIJ HET BOEK, LES 6-10

'De tuin van de walvis' - Toon Tellegen

De lesdoelen van les 6-10:

'De tuin van de walvis' - Toon Tellegen bladzijde 22 t/m 55	
Technisch en vloeiend lezen:	- De leerlingen hebben plezier tijdens het lezen. - De leerlingen kunnen de verhaallijnen herkennen en volgen. - De leerlingen lezen zonder fouten en haperingen, met expressie en gebruikmakend van leestekens.
Opdrachten	
Woordenschat:	- De leerlingen kennen de betekenis van de woorden van de week en kunnen deze woorden verduidelijken a.d.h.v. betekenisvolle zinnen.
Begrijpend lezen:	- De leerlingen kunnen informatie uit de tekst halen n.a.v. zoek- en nadenkvragen.
Woordcategorie:	- De leerlingen kunnen woorden met –g als –zj correct en vlot lezen.
Schrijven/taalverzorging:	- De leerlingen kunnen hun ideale tuin ontwerpen en beschrijven.

Vorbereiding (voorafgaand aan les 6 - 10):

- Zet het digibordschema 'De tuin van de walvis' les 6 - 10* klaar.
- Print de teamlijsten*.
- Hang de woordmuur op.
- Kopieer het kopieerblad* ('betekenisvolle zinnen', les 8).

* Zie site: <http://successforall-nederland.nl>

Facultatief:

- Leg voldoende Tips & Tops* klaar (les 9).
- Print het kopieerblad 'Vloeiend lezen'* (les 9).

Les	Woorden van de week	Blz.	Betekenis
6.	kronkelig(e)	25	<i>Met veel bochten.</i>
6.	de schoffel(s)	25	<i>Stuk tuingereedschap voor het wieden van onkruid.</i>
6.	veeleisend	27	<i>Iemand die veel vraagt en hoge verwachtingen heeft, waar moeilijk aan voldaan kan worden.</i>
6.	het perkje	27	<i>Een stukje tuin waar bloeiende planten staan.</i>
7.	nauwkeurig	30	<i>Met veel aandacht en erg precies.</i>
7.	de serenade	30	<i>Een lied over de liefde die in de avond wordt gezongen door iemand, voor iemand.</i>
7.	de schemering	30	<i>Periode van de dag dat het begint donker te worden doordat de zon ondergaat.</i>
7.	de albatros	33	<i>Een zeevogel met erg lange vleugels en een haaksnavel, lijkt op een grote meeuw.</i>
8.	de gladiolen	43	<i>Lange planten met bloemen die aan beide kanten van de stengel bloeien.</i>
8.	ritselen	46	<i>Zachte, onregelmatige geluidjes maken.</i>
8.	opwellen	46	<i>Langzaam naar boven komen (van water of tranen).</i>
8.	klateren	46	<i>Het geluid van (veel) water dat naar beneden valt.</i>

Les 6

**Samenwerk
vaardigheid:**

- Door de teams te bepalen.

Lesdoel:

- De leerlingen kunnen informatie uit de tekst halen n.a.v. opzoek- en nadenk-vragen.

Materialen:

- 'De tuin van de walvis', blz. 22 t/m 29
- werkschrift les 6
- Brain Game naar keuze

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

1. Vooruitblik. "Vandaag gaan we verder lezen in het boek 'De tuin van de walvis' van Toon Tellegen. Maar eerst kiezen we weer een samenwerkvaardigheid voor deze week. Overleg in je team aan welke vaardigheid jullie deze week extra aandacht willen besteden en schrijf dat op je teamlijst. Kijk maar eens op de poster 'Hoe werken we samen'."

Lees eventueel de vaardigheden en het bijbehorende gedrag voor. Geef de leerlingen tijd om te overleggen en antwoord te geven.

"We gaan deze week hier (*noem de samenwerkvaardigheid*) vooral op letten. We gaan vandaag antwoorden proberen te vinden op opzoek- en nadenkvragen. Maar eerst gaan we kijken naar de woorden van de week."

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen vertellen wat ze van de eerste vier woorden weten of waar ze de woorden mee associëren.

1. Lees de woorden of korte zinnen voor en lees daarna de woorden hardop met de groep.
2. De leerlingen schrijven de woorden van de week in het werkschrift op de woordenlijst in het werkschrift.

3. Woorden van de week. "Bespreek met je team wat je weet van de eerste vier woorden. Misschien ken je een deel van het woord, misschien weet je waar het woord mee te maken heeft, of misschien ken je zelfs de betekenis. Bespreek (één van) de woorden en denk eraan dat alle teamleden straks moeten kunnen uitleggen wat jullie met elkaar weten over (één van) de vier woorden van vandaag." **Geef tijd voor overleg en geef daarna een teamlid de beurt. Dat teamlid vertelt wat het team bedacht heeft bij de uitdrukking en deze 'hints' worden genoteerd achter de woorden op de woordmuur. Doe dit ook bij de andere woorden. Waardeer een goede samenwerking met punten.**

"De rest van de week is jullie opdracht om van elk woord een betekenisvolle zin onder de woorden op te schrijven in het werkschrift. Dit kun je doen als je klaar bent met lezen. In de laatste les van deze week gaan we de woordenlijst inleveren. Zorg ervoor dat iedereen deze lijst af heeft, want jullie kunnen hier punten mee verdienen."

4. Modeling. Als meerdere leerlingen de vraag naar betekenis niet kunnen beantwoorden, doe het dan nog even kort voor.

5. Woordenlijst/bonnen. "Samen met je team overleg je welk woord van vandaag het woord is dat jullie gaan gebruiken voor een teambon. Stop deze hierna in de schatkist."

LEZEN EN VRAAG & ANTWOORD

Doel: De leerlingen kunnen informatie uit de tekst halen n.a.v. opzoek- en nadenkvragen.

1. Uitleg. "We gaan straks lezen en tijdens het lezen gaan we memo's plakken om een antwoord te vinden op een vraag. De vragen van les 6 staan in je werkschrift. Voordat je gaat lezen in het boek, lees je eerst de vragen goed door. Als je iets leest waarmee je één van de twee vragen kunt beantwoorden, plak je daar een memo. Ook gaan jullie zelf een opzoekvraag bedenken bij de tekst. Kijk maar eens op je spiekbrieven 'vraag & antwoord.' Wat zijn goede opzoekvragen?"

DDU. "Bij opzoekvragen kun je het antwoord altijd terugvinden in de tekst. Je kunt de vraag beginnen met woorden als 'wie', 'wat', 'waar', 'wanneer', 'waarom' of 'hoe'."

DDU

tip	Geef eventueel elk team een ander opzoekwoord om hun vraag mee te beginnen.
	2. Opdracht. “Voordat je gaat lezen in het boek, lees je eerst de vragen goed door. Als je iets leest waarmee je één van de vragen kunt beantwoorden, plak je daar een memo. Met je maatje ga je straks de memo’s vergelijken. Je kan het antwoord opschrijven in je werkschrift. Zo kun je het beter onthouden.”
tijd	<u>5 minuten</u>
klaar	woordenlijst, klaaropdracht les 6
	3. Zelfstandig lezen: bladzijde 22 t/m 29.
tijd	<u>10 minuten</u>
	4. Maatjeswerk: memo’s vergelijken met maatje. Uitleggen aan elkaar waarom dat een belangrijk woord is en waarom het helpt bij het beantwoorden van de vraag.
tijd	<u>10 minuten</u>
klaar	woordenlijst, elkaar overhoren en duolezen: <u>bladzijde 29</u>
	5. Teamwerk: antwoorden en vraag bespreken.
GH	6. Groep. Kies een nummer voor de beurt. Laat degene het teamantwoord weergeven. Stimuleer het geven van een compleet antwoord. Benoem dat sommige nadenkvragen filosofische vragen zijn. Bijvoorbeeld als je er langer over na moet denken. De vraag van vandaag was ‘Vinden jullie de walvis veeleisend?’ Dat is een nadenkvraag. Maar als de vraag verandert in ‘Is het slecht als je veeleisend bent?’, dan is het een filosofische vraag. Laat de groep de zelf bedachte opzoekvraag beantwoorden.
///	Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.
tip	<i>Zie handleiding: ‘Antwoorden werkschrift’.</i>

AFRONDING

Doel: De leerlingen kunnen de woorden op verschillende manieren uitleggen zodat ze de woorden en hun betekenissen kunnen onthouden.

DDU	1. Voorspelling. “De walvis heeft nu eindelijk de tuin waar hij al zo lang van droomde. Maar het boek is nog niet uit. Hoe zal het verder gaan?” DDU. Geef leerlingen tijd om na te denken en geef een aantal leerlingen de beurt. Geef punten voor een goed overleg. “Tijdens de komende lessen komen we erachter of jullie voorspellingen uitkomen.”
GH	2. Woorden van de week. “We hebben op de woordmuur geschreven wat we van de eerste vier woorden weten. Als het goed is weten we nu na het lezen en verhelderen wat de woorden betekenen. Elk team krijgt zo van mij één woord van de dag. Dat woord gaan jullie uitleggen aan de groep. Terwijl jullie dat doen gaat de groep raden om welk woord het gaat. Het uitleggen mag op vier verschillende manieren: 1. tekenen van het woord, 2. uitbeelden van het woord, 3. woordweb, 4. laten raden door het geven van tips (heeft te maken met, het tegenovergestelde is, je hebt het nodig bij, enz..).”
///	Geef elk team een woord van de dag (of laat elk team een woord kiezen), geef tijd voor overleg en laat elk team een woord presenteren, de andere teams schrijven het antwoord op een kladblaadje. Nadat alle teams hun woord gepresenteerd hebben, worden de antwoorden besproken.
///	Waardeer een goed teamantwoord en een goede presentatie van het woord met punten.
facultatief	Bespreek de teamwoordbonnen en bepaal de punten (of bij afronding les 10).
terugblik	- samenwerkingvaardigheid - woorden van de week - lezen en vraag & antwoord - punten en feedback
voorblik	- woorden van de week - lezen en vraag & antwoord
tip	Speel een Braingame naar keuze

Les 7

Lesdoel: - De leerlingen kunnen informatie uit de tekst halen n.a.v. opzoek- en nadenk-vragen.

Materialen: - 'De tuin van de walvis', blz. 30 t/m 37
- werkschrift les 7

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - samenwerkvaardigheid
- woorden van de week
- lezen en vraag & antwoord

vooruitblik - woorden van de week
- lezen en vraag & antwoord

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen vertellen wat ze van de middelste vier woorden weten of waar ze de woorden mee associëren.

GH
→
///

1. Lees de woorden voor en lees daarna de woorden hardop met de groep.

2. Woorden van de week. "Elke dag helpen we elkaar om woorden te verhelderen. Vandaag gaan we kijken naar de woorden 5 t/m 8. Deze woorden staan in de tekst van vandaag. Wat weten we al van de woorden? Misschien ken je een deel van het woord, misschien weet je waar het woord mee te maken heeft, of misschien ken je zelfs de betekenis. Bespreek (één van) de woorden 5 t/m 8 en denk eraan dat alle teamleden straks moeten kunnen uitleggen wat jullie met elkaar weten over (één van) de vier woorden van vandaag." **Geef tijd voor overleg en geef daarna een teamlid de beurt. Dat teamlid vertelt wat het team bedacht heeft bij de woorden en deze 'hints' worden genoteerd achter de woorden op de woordmuur. Waardeer een goede samenwerking met punten.**

"We weten nu al meer over de vier woorden van vandaag. Deze woorden komen in de tekst voor die we straks gaan lezen. De hints op de woordmuur gaan je helpen bij het verhelderen van de woorden."

3. Modeling. Als meerdere leerlingen de vraag naar betekenis niet kunnen beantwoorden, doe het dan nog even kort voor.

4. Woordenlijst/bonnen. "Na het lezen vul je de woordenlijst in je werkschrift verder in. Samen met je team overleg je welk woord van vandaag het woord is dat jullie gaan gebruiken voor de schatkist."

LEZEN EN VRAAG & ANTWOORD

Doel: De leerlingen kunnen informatie uit de tekst halen n.a.v. opzoek- en nadenkvragen.

tip

1. Uitleg. "Net als in de vorige les plakken we memo's bij de zinnen of woorden die ons kunnen helpen om antwoord te geven op de vragen. De vragen staan in je werkschrift bij les 7. Voordat je gaat lezen in het boek, lees je eerst de vragen goed door. Als je iets leest waarmee je één van de twee vragen kunt beantwoorden dan plak je daar een memo. Ook gaan jullie weer een opzoekvraag bedenken bij de tekst. Hiervoor kunnen jullie de spiekbrief gebruiken."

Geef eventueel elk team een ander opzoekwoord om hun vraag mee te beginnen.

2. Opdracht. "Voordat je gaat lezen in het boek, lees je eerst de vragen goed door. Als je iets leest waarmee je één van de vragen kunt beantwoorden, plak je daar een memo. Met je maatje ga je straks de memo's vergelijken. Je kan het antwoord opschrijven in je werkschrift. Zo kun je het beter onthouden."

**tijd
klaar**

5 minuten

woordenlijst, klaaropdracht les 7

tijd

3. Zelfstandig lezen: bladzijde 30 t/m 37.

10 minuten

	4. Maatjeswerk: memo's vergelijken met maatje. Uitleggen aan elkaar waarom dat een belangrijk woord is en waarom het helpt bij het beantwoorden van de vraag. <u>10 minuten</u> woordenlijst, elkaar overhoren en duolezen: <u>bladzijde 36</u> 5. Teamwerk: antwoorden en vraag bespreken. 6. Groep. Kies een nummer voor de beurt. Laat degene het teamantwoord weergeven. Stimuleer het geven van een compleet antwoord. Laat de groep de zelf bedachte opzoekvraag beantwoorden. Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.
tijd klaar GH	///
AFRONDING Doel: De leerlingen kunnen de woorden op verschillende manieren uitleggen zodat ze de woorden en hun betekenissen kunnen onthouden.	
DDU DDU	1. Filosofisch gesprek. “Op bladzijde 33 en 36 lasen we dat de walvis niet meer kan lachen en niet meer op zijn rug kan liggen. Op bladzijde 24 zei de sprinkhaan tegen de walvis dat hij ook niet meer kon opspringen. Hoe is het voor de walvis om niet meer te kunnen doen waar hij altijd van genoot?” DDU. “Wat doe jij het allerliefst en hoe zou jij het vinden als je dit nooit meer kon doen?” DDU.
GH	2. Woorden van de week. “We hebben op de woordmuur geschreven wat we van de middelste vier woorden weten. Als het goed is weten we nu na het lezen en verhelderen wat de woorden betekenen. Elk team krijgt zo van mij één woord van de dag. Dat woord gaan jullie uitleggen aan de groep. Terwijl jullie dat doen gaat de groep raden om welk woord het gaat. Het uitleggen mag op vier verschillende manieren: 1. tekenen van het woord, 2. uitbeelden van het woord, 3. woordweb, 4. laten raden door het geven van tips (heeft te maken met, het tegenovergestelde is, je hebt het nodig bij, enz..).” Geef elk team een woord van de dag (of laat elk team een woord kiezen), geef tijd voor overleg en laat elk team een woord presenteren, de andere teams schrijven het antwoord op een kladblaadje. Nadat alle teams hun woord gepresenteerd hebben, worden de antwoorden besproken.
///	Waardeer een goed teamantwoord en een goede presentatie van het woord met punten.
facultatief	Bespreek de teamwoordbonnen en bepaal de punten (of bij afronding les 10).
terugblik	- woorden van de week - lezen en vraag & antwoord - punten en feedback (vier goede resultaten met een yell)
voorblik	- woorden van de week (kopieerblad ‘betekenisvolle zinnen’) - lezen en vraag & antwoord

Les 8

Lesdoel: - De leerlingen kunnen informatie uit de tekst halen n.a.v. opzoek- en nadenk-vragen.

Materialen: - 'De tuin van de walvis', blz. 39 t/m 47
- werkschrift les 8
- kopieerblad 'betekenisvolle zinnen'

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - woorden van de week
- lezen en vraag & antwoord

vooruitblik - woorden van de week (kopieerblad 'betekenisvolle zinnen')
- lezen en vraag & antwoord

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen vertellen wat ze van de laatste vier woorden weten of waar ze de woorden mee associëren.

GH

→
///

1. Laat de leerlingen de woorden zachtjes in hun hoofd lezen en lees ze daarna nog eens in koor.
2. **Woorden van de week.** "Bespreek de laatste vier woorden en bedenk wat je samen al van de woorden weet. Denk eraan dat alle teamleden straks moeten kunnen uitleggen wat jullie met elkaar weten over de vier woorden van vandaag." **Geef tijd voor overleg en geef daarna een teamlid de beurt. Dat teamlid vertelt wat het team bedacht heeft bij de woorden en deze 'hints' worden genoteerd achter de woorden op de woordmuur. Waardeer samenwerking met punten.**
3. **Modeling.** Als meerdere leerlingen deze vraag niet kunnen beantwoorden, doe het dan nog even kort voor.
4. **Woordenlijst/bonnen.** "Na het lezen vul je de woordenlijst in je werkschrift verder in. Samen met je team overleg je welk woord van vandaag het woord is dat jullie gaan gebruiken voor de schatkist."

LEZEN EN VRAAG & ANTWOORD

Doel: De leerlingen kunnen informatie uit de tekst halen n.a.v. opzoek- en nadenkvragen.

DDU

1. **Uitleg.** "Net als de vorige keer plakken we memo's bij de zinnen of woorden die ons kunnen helpen om antwoord te geven op de vragen. De vragen staan in je werkschrift bij les 8. Voordat je gaat lezen in het boek, lees je eerst de vragen goed door. Als je iets leest waarmee je één van de twee vragen kunt beantwoorden dan plak je daar een memo. Dit keer gaan jullie een nadenkvraag bedenken bij de tekst. Kijk maar eens op je spiekbrief. Wat kan een goede nadenkvraag zijn?" **DDU.** "Bij nadenkvragen staat het antwoord niet in de tekst. Maar je kunt de tekst wel gebruiken voor aanwijzingen. Een goede nadenkvraag is bijvoorbeeld: 'Hoe denk je dat de walvis/de sprinkhaan zich voelt?' Dan denk je daar zelf over na, maar je gebruikt ook de aanwijzingen die je al eerder gelezen hebt."
2. **Opdracht.** "Voordat je gaat lezen in het boek, lees je eerst de vragen goed door. Als je iets leest waarmee je één van de vragen kunt beantwoorden, plak je daar een memo. Met je maatje ga je straks de memo's vergelijken. Je kan het antwoord opschrijven in je werkschrift. Zo kun je het beter onthouden."

tijd klaar 5 minuten
woordenlijst, klaaropdracht les 8

tijd 10 minuten
3. Zelfstandig lezen: bladzijde 39 t/m 47.

tijd klaar 10 minuten
4. Maatjeswerk: memo's vergelijken met maatje. Uitleggen aan elkaar waarom dat een belangrijk woord is en waarom het helpt bij het beantwoorden van de vraag.
woordenlijst, elkaar overhoren en duolezen: bladzijde 46

- GH 5. Teamwerk: antwoorden en vraag bespreken.
 6. Groep. Kies een nummer voor de beurt. Laat degene het teamantwoord weergeven.
 Stimuleer het geven van een compleet antwoord. Laat de groep de zelf bedachte
 /// nadenkvraag beantwoorden. Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.

AFRONDING

Doel: De leerlingen kennen de betekenis van de woorden van de week en kunnen deze verduidelijken a.d.h.v. betekenisvolle zinnen.

- DDU 1. **Filosofisch gesprek.** “Op bladzijde 46 staat: ‘Ik heb nou wel een tuin en iedereen kan daar nou wel van genieten, maar één iemand kan dat niet. En dat ben ik.’ Begrijp je waarom de walvis niet meer kan genieten van zijn tuin?” DDU. “De boodschap van deze fabel is nu duidelijk: zelfs als je grootste wensen uitkomen, wil dat niet zeggen dat je dan supergelukkig bent.”

2. **Woorden van de week.** “Nu gaan we met alle woorden nog even oefenen, zodat we de woorden en hun betekenis goed kunnen onthouden. Dit keer doen we dat met betekenisvolle zinnen.” **Geef tijd voor het maken van het werkblad.**

- facultatief “Vergelijk nu met je maatje of jullie dezelfde antwoorden hebben.” **Geef de tijd voor overleg, laat de maatjes overleggen welk woord het best past bij de zin.**

- /// Laat de leerlingen per zin steeds hardop het antwoord geven. Ga naar de volgende zin als iedereen hetzelfde antwoord geeft. Als de leerlingen verschillende antwoorden geven, model de denkstappen die de leerlingen moeten maken om tot het goede antwoord te komen. Geef punten.

- facultatief **Besprek de teamwoordbonnen en bepaal de punten (of bij afronding les 10).**

- terugblik - woorden van de week
 - lezen en samenvatten
 - punten en feedback (vier goede resultaten met een yell)

- voorblik - toets
 - voorbereiding schrijfpdracht

facultatief

- boekenclub: “Wie gaat er lezen?”
- logboekje: “De volgende keer meenemen naar school!”
- woordrijtjes

Les 9

Lesdoel: - De leerlingen leren n.a.v. het bespreken van de toets hoe ze informatie uit een tekst kunnen halen.

Materialen: - 'De tuin van de walvis', blz. 48 t/m 55
- toetsboekje, toets les 9
- ABCD blad met wasknijper per leerling

Facultatief:
- Tips en Tops
- logboekje
- werkschrift les 9
- kopieerblad 'vloeiend lezen'
- Brain Game naar keuze

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - woorden van de week (kopieerblad 'betekenisvolle zinnen')
- lezen en samenvatten

vooruitblik - toets
- voorbereiding schrijfo opdracht
- logboekjes & boekenclub (facultatief)
- woordrijtjes (facultatief)

WOORDEN VAN DE WEEK

1. Oefenen voor de toets. De leerlingen kunnen zich voorbereiden op de toets door de betekenis van de woorden nog even door te nemen. Dit kan via de eigen woordenlijst of de woordmuur.

tijd 5 minuten

TOETS

1. Zet de leerlingen in toetsopstelling.
2. Lees de vragen uit het toetsboekje voor. Geef uitleg bij de vragen, o.a. door duidelijk aan te geven wat de bedoeling is van een vraag.
3. Zelfstandig lezen: blz. 48 t/m 55 en de vragen maken.

tijd 30 minuten

klaar klaaropdrachten afmaken, woordrijtjes les 9 alvast oefenen
4. Bespreken van de vragen. "Je krijgt van mij een blad met daarop de letters ABCD. We gaan de vragen bespreken en elke keer als ik de vraag opgelezen heb, kijk je of je gekozen had voor antwoord A, B, C of D. Heb je voor B gekozen dan zet je de wasknijper op B. Koos je voor C dan doe je de wasknijper op die letter. Daarna doen we op mijn teken het bordje omhoog." *Oefen dit eventueel.* Lees de eerste vraag voor en vraag aan de leerlingen om de wasknijper op de letter van hun antwoord te zetten. Kijk of de (bijna alle) leerlingen het goede antwoord hebben en ga dan door. Als er veel verschillende antwoorden gegeven zijn, model dan de stappen die de leerlingen hadden moeten maken om tot het juiste antwoord te komen.

tijd 10 minuten

→ Haal de toetsen op en zet de resultaten in de scorelijst weektoetsen.

FACULTATIEF: LEESPLEZIER → LOGBOEKJE EN BOEKENCLUB

Doel: De leerlingen lezen zonder fouten en haperingen, met expressie en gebruikmakend van leestekens.

1. Logboekje. "Vandaag ga je samen met je team de opdracht bespreken die je hebt gemaakt. Je vertelt om de beurt wat je deze week hebt gelezen en welke opdracht je hebt gemaakt."

tijd 10 minuten

tip *Observeer of de maatjes goed overleggen en of iedereen een opdracht gemaakt heeft.*

/// Teamdoel samenwerkvaardigheid bereikt: punten.

tip *Besprek eventueel alvast de opdrachten voor de volgende keer.*

	2. Opdracht. “De vorige keer hebben we op het bord geschreven wie van jullie vandaag uit zijn thuisleesboek gaat voorlezen. We hebben ook afgesproken dat je eerst aan je teamleden gaat vertellen waar je boek overgaat. Dan snappen zij het verhaal dat je straks gaat voorlezen beter. Deze Top staat ook op de nieuwe lijst van Tips en Tops. Dus voordat je leest ga je eerst even kort vertellen waar je boek over gaat en daarna begin je met lezen. Tijdens het lezen luisteren je teammaatjes goed naar jou.”
tijd	10 minuten
///	3. Tips en Tops. De teamleden vullen nu hun lijstje met Tips en Tops in. “Vertel nu aan elkaar waarom je een Tip of een Top gegeven hebt en leg goed uit waarom.” Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten. 4. Voorlezen. Wie wil mag voorlezen aan de groep. De groep kan dan Tops geven.
FACULTATIEF: WOORDCATEGORIE → WOORDEN MET –G ALS –ZJ	
Doel: De leerlingen kunnen woorden met –g als –zj correct en vloeiend lezen.	
DDU	1. Uitleg. “Elke week lezen we ook woordrijtjes om te oefenen met het lezen van woorden. Vandaag herhalen we woorden met een -g die klinkt als -zj. Bijvoorbeeld ‘horloge’, je spreekt dit uit als ‘horloozje’. Kennen jullie nog meer woorden als horloge?” DDU. “Als je weet dat je de woorden met een –g uitspreekt als –zj kunt je deze woorden sneller en vloeiender lezen.” 2. Lees de woorden van les 9 in het werkschrift hardop voor. Lees ze daarna in koor. 3. Maatje 1 leest hardop de rijtjes, maatje 2 houdt de tijd bij en controleert of de woorden goed gelezen worden. Na een minuut wisselen van beurt.
tip	Geef een leerling de beurt om een minuut lang de woordjes te lezen. Laat de groep Tips en Tops geven.
→	Noteer welke leerlingen de rijtjes vloeiend en correct kunnen lezen (vloeiend lezen).
VOORBEREIDING OP DE SCHRIJFOPDRACHT	
Doel: De leerlingen kunnen hun ideale tuin ontwerpen en beschrijven.	
DDU	1. Uitleg. “We hebben inmiddels het boek uit gelezen en geconstateerd dat de walvis best veeleisend was. Hij wilde kronkelige paden, allerlei bloemen, een bankje, een schuurtje met een klein raampje met spinrag ervoor en een deur die klemt, een parasol, een schommel en nog veel meer. Hebben jullie een tuin of een balkon? Hoe ziet dat eruit?” DDU. Geef de leerlingen de tijd om na te denken en te overleggen met hun maatje. Geef een leerling de beurt. 2. Opdracht. “Tijdens les 10 gaan jullie zelf je ideale tuin bedenken. We hebben gelezen dat de sprinkhaan alles heeft, niets is te gek. Wat zou jij graag in je tuin willen hebben? Als je hier nu alvast over nadenkt, kun je morgen gelijk aan de opdracht beginnen.”
AFRONDING	
facultatief	1. Woorden van de week. Bespreek de teamwoordbonnen en bepaal de punten (of bij afronding les 10).
terugblik	- toets - voorbereiding schrijfopdracht - punten en feedback (vier met een yell)
→	facultatief - boekenclub: “Wie leest de volgende keer?” Zet de namen op het bord. - logboekjes: “Deze nemen jullie mee naar huis.” - woordrijtjes
voorblik	- schrijfopdracht - team van de week

Les 10

Lesdoel: - De leerlingen kunnen hun ideale tuin ontwerpen en beschrijven.

Materialen: - 'De tuin van de walvis'
- werkschrift les 10

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - toets
- voorbereiding schrijfpdracht
- logboekje & boekenclub (facultatief)
- woordrijtjes (facultatief)

vooruitblik - woorden van de week
- schrijfpdracht
- team van de week

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kennen de betekenissen van de woorden van de week.

facultatief *Indien u merkt dat de woorden van de week nog niet bij de leerlingen beklijven herhaal dan de woorden van de week zoals hieronder beschreven.*

1. Laat de leerlingen de woorden zachtjes in hun hoofd lezen en herwaarderen.
GH **2. Bespreek de woorden. Geef elk team een woord van de week en laat hen overleggen hoe ze de betekenis van dat woord gaan uitleggen aan de groep.**

tijd 5 minuten
3. Noem een nummer en dat teamlid geeft het teamantwoord. Als het teamlid een goed antwoord geeft, dan mag het de teamyell laten horen.

/// **Geven van een teamantwoord: punten.**

SCHRIJFPDRACHT: DE IDEALE TUIN ONTWERPEN

Doel: De leerlingen hun ideale tuin ontwerpen en beschrijven.

1. Terugblik/uitleg. "In de vorige les heb ik instructie gegeven over de schrijfpdracht. Je gaat vandaag je ideale tuin ontwerpen. Vertel aan je maatje wat je al hebt bedacht. Samen bedenken jullie hoe de tuin nog mooier of leuker kan worden. Het hoeft helemaal niet realistisch te zijn, kijk maar naar het boek 'de tuin van de walvis.' Dus als jij graag een achtbaan of dierentuin in je tuin wilt, maakt dat niets uit. Wees zo creatief mogelijk!"

2. Opdracht. "Je begint met een schets van je tuin. Je tekent met een grijs potlood wat er allemaal in komt. Dan maak je de beschrijving. Probeer bijvoeglijke naamwoorden te gebruiken. Wat zijn ook alweer bijvoeglijke naamwoorden?" **GH.** "Bijvoeglijke naamwoorden zeggen iets over mensen, dieren of dingen. Over zelfstandige naamwoorden dus. Ik kan bijvoorbeeld opschrijven: 'Als je mijn tuin inloopt, zie je aan de linkerkant bloemen.' Maar ik kan ook opschrijven: 'Als je mijn grote tuin in loopt, zie je aan de linkerkant mooie paarse bloemen.' Ik kan in mijn hoofd nu een beter beeld vormen van jouw tuin. Ik weet nu dat de tuin groot is, en dat de bloemen mooi en paars zijn. Begin nu aan de kladversie van jouw ideale tuin."

tijd 10 minuten
klaar de tuin uitbreiden

3. Maatje/netversie. "Bespreek elkaars kladversie en gebruik hiervoor de afvinklijst van les 10 in het werkschrift. Pas eventueel dingen aan en begin dan aan de netversie."

tijd 25 minuten

4. Presentatie van de opdracht. "Een aantal van jullie gaan hun tuin presenteren aan de groep. Bedenk hoe je dat gaat doen en zorg ervoor dat je antwoord kan geven op vragen van de groep."

tijd 5 minuten

	5. Laat een aantal leerlingen de opdracht presenteren aan de groep, geef mogelijkheden voor het stellen van vragen en laat de groep Tops geven.
tijd	<u>15 minuten</u>
	6. Bespreken. Besteed aandacht aan de opdracht en bespreek met elkaar de moeilijkheden en een mogelijke aanpak ("Wat ga je de volgende keer anders/hetzelfde doen?") voor de volgende keer.
tijd	<u>5 minuten</u>
///	Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.
→	Noteer in de scorelijst weektoetsen in welke mate het de leerling gelukt is om de van te voren bedachte elementen te verwerken in de kaartjes.

AFRONDING

Doel: De leerlingen kennen de betekenis van de woorden van de week en kunnen deze verduidelijken a.d.h.v. betekenisvolle zinnen op de woordbonnen.

	1. Woorden van de week: schatkist. "In onze schatkist zitten de woordbonnen met betekenisvolle zinnen die we als team gemaakt hebben. We maken onze schatkist leeg om ruimte te maken voor de woordbonnen van de volgende keer. Ik heb de woordbonnen allemaal bekeken en ik wil jullie een paar mooie zinnen laten horen." Lees een paar mooie zinnen voor of laat de leerlingen dat doen. Overleg of de zin op de ingeleverde woordbon betekenisvol is. Een team kan punten verdienen als de betekenis van het woord en een betekenisvolle zin goed op de woordbon zijn ingevuld. Besteed extra aandacht aan de zinnen, doe eventueel hardop denkend voor wat een zin betekenisvol maakt.
///	2. Woorden van de week: woordenlijst. "Vandaag levert iedereen de woordenlijst in. Deze wordt nagekeken en bij de volgende les besproken."
tip	<i>Bij het nakijken van de woordenlijsten is het van belang om te letten of ieder teamlid de woorden juist gespeld heeft, de juiste bladzijden genoteerd heeft en een goede betekenisvolle zin heeft gemaakt. Gebruik deze informatie om in de volgende lessen de instructie toe te spitsen op dat waar de meeste leerlingen moeite mee hebben. Als (bijna) alle leerlingen in staat zijn om betekenisvolle zinnen te formuleren, dan kunnen de eisen aan de zinnen wat verhoogd worden (bijvoorbeeld door te stellen dat het een zin moet worden met een duidelijke wie-/waar-/wanneerdeel of met bijvoeglijk naamwoorden).</i> 3. Vieren van het resultaat. Bedenk met elkaar wat het team met de meeste punten mag doen als 'team van de week'. "Tel het aantal punten dat je vandaag hebt verdiend en overleg met elkaar waarom ik jullie die punten heb gegeven. Tel vervolgens het totaal aantal punten bij elkaar op." Wie is het team van de week?

terugblik	- woorden van de week - samenwerkingvaardigheid - schrijfopdracht - team van de week

voorblik	- een nieuw boek

Antwoorden werkschrift

Antwoorden bij het werkschrift

Les 1

Antwoorden bij de samenvatting	
Titel	blz. 2 t/m 5
Personen (dieren)	De walvis
Waar	Midden in de oceaan.
Wanneer	x
Probleem	De walvis wil graag een tuin.
Gebeurtenis	Hij fantaseert over de tuin en over een feest die de maan zou geven.
Gebeurtenis	Hij valt in slaap.
Oplossing	x

Les 2

Antwoorden bij de samenvatting	
Titel	blz. 3 t/m 9
Personen (dieren)	de walvis, de eekhoorn, (de sprinkhaan)
Waar	In het midden van de oceaan.
Wanneer	In de nacht.
Probleem	De eekhoorn glijdt steeds van de walvis' rug.
Gebeurtenis	Aan het eind van de middag gaat de eekhoorn weer naar huis.
Gebeurtenis	x
Oplossing	De walvis bestelt via een brief dingen bij de sprinkhaan voor zijn tuin.

Les 3

Antwoorden bij de samenvatting	
Titel	blz. 9 t/m 13
Personen (dieren)	de sprinkhaan
Waar	Bij zijn winkel, aan de rand van het bos.
Wanneer	Eerst onduidelijk, later 'de volgende ochtend.'
Probleem	De dieren blijven maar komen om spullen te kopen.
Gebeurtenis	Hij maakt een bord met 'tijdelijk afwezig.'
Gebeurtenis	De egel koopt het bord.
Oplossing	Hij maakt een bord met 'WEG' en gaat het bos in.

Les 6

Antwoorden bij de vragen		
Vraag & antwoord	Blz. 26 en 27	
Waarom vraagt de walvis om een schuurtje met een klein raampje met spinrag ervoor en een deur die klemt?		
Mogelijk antwoord	Misschien doet dat hem denken aan vroeger. Of wil hij dit hebben omdat veel mensen dit hebben. Of misschien wil hij niet dat alles nieuw is in zijn tuin.	nadenk-vraag
Vinden jullie de walvis veeleisend?		
Mogelijk antwoord	De walvis wil wel heel veel dingen in zijn tuin. De sprinkhaan is waarschijnlijk veel veeleisende dieren gewend.	nadenk-vraag
Bedenk zelf een opzoekvraag.		
Antwoord	Ter beoordeling van de leerkracht.	opzoek-vraag

Les 7

Antwoorden bij de vragen		
Vraag & antwoord	Blz. 21 en 33	
Hoe voelt de walvis zich op bladzijde 32?		
Mogelijk antwoord	De walvis voelt zich blij/verrukt/opgewonden. Hij is zo positief verrast, hij herhaalt twee keer wat de sprinkhaan zegt: ‘Een appel, er is een appel op mijn rug gevallen...’	nadenk-vraag
Waarom schudden de haai en de potvis met hun hoofd?		
Antwoord	De walvis kan niet meer hard lachen, anders valt alles van zijn rug. Ze wisten niet of zij wel een tuin op hun rug zouden willen hebben...	opzoek-vraag
Bedenk zelf een opzoekvraag.		
Antwoord	Ter beoordeling van de leerkracht.	opzoek-vraag

Les 8

Antwoorden bij de vragen		
Vraag & antwoord	Blz. 40 en 45	
Wat had de walvis tegen de neushoorn en het nijlpaard kunnen zeggen op bladzijde 40?		
Mogelijk antwoord	De walvis had kunnen zeggen dat de neushoorn en het nijlpaard een nieuwe bank moesten regelen bij de sprinkhaan, of dat ze hem moesten repareren.	opzoek-vraag
Wat bedoelt de walvis met dat zijn gedachten ook steeds aan- en uitgingen (ook al wilde hij dat niet)?		
Antwoord	Soms denkt de walvis niets (bijvoorbeeld als hij slaapt) en soms heeft de walvis heel veel gedachten, ook al wil hij dat niet (als hij bijvoorbeeld wil slapen).	opzoek-vraag
Bedenk een nadenkvraag.		
Antwoord	Ter beoordeling van de leerkracht.	nadenk-vraag

Antwoorden kopieerbladen

Antwoorden bij de kopieerbladen	
Les 3	Welk woord van de week past het best in de wolk?
Antwoord	1. de oceaan 2. de eendagsvlieg 3. in de loop van de nacht 4. fronsen 5. de horizon 6. de staartvin 7. overbodig 8. het uitzicht 9. de voorraadkast 10. behoeften 11. bestellen 12. de fontein

Antwoorden bij de kopieerbladen	
Les 8	Welk woord van de week past het best bij het raadsel?
Antwoord	1. de schemering 2. klateren 3. veeleisend 4. ritselen 5. nauwkeurig 6. kronkelige 7. gladiolen 8. opwellen 9. perkje 10. serenade 11. albatros 12. schoffel

Antwoorden toetsen

ANTWOORDEN TOETS LES 4

	Vraag	Punten per vraag	Totaal
Begrijpend lezen	1, 2, 3	20	100
	4	40	
Woordenschat	5, 6, 7, 8, 9	20	100
Totaal			200

BL	1	D	10
	2	B	10
	3	D	10
	4	De kikker heeft nog nooit in het midden van de oceaan gekwaakt. In het midden van de oceaan. Oceaan	20 10 5
WS	1	C	10
	2	A	10
	3	C	10
	4	B	10
	5	Een rimpel in je wenkbrauwen/voorhoofd maken als je boos bent of nadenkt. Een rimpel maken als je boos bent/nadenkt. Een rimpel maken.	20 10 5

ANTWOORDEN TOETS LES 9

	Vraag	Punten per vraag	Totaal
Begrijpend lezen	1, 2, 3	20	100
	4	40	
Woordenschat	5, 6, 7, 8, 9	20	100
Totaal			200

BL	1	B	10
	2	D	10
	3	B	10
	4	De eekhoorn vond het bezoek van de walvis de gezelligste dat hij ooit had gehad. Het gezelligste bezoek ooit. Gezellig.	20 10 5
WS	1	C	10
	2	C	10
	3	C	10
	4	B	10
	5	Een serenade is een lied over de liefde die in de avond wordt gezongen door iemand, voor iemand. Een lied over de liefde die in de avond wordt gezongen door iemand, voor iemand. Een liefdeslied.	20 10 5

Kopieerbladen

Kopieerblad les 3

Welk woord van de week past **het best** bij de afbeelding?

1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		

7.	
8.	
9.	
10.	
11.	
12.	

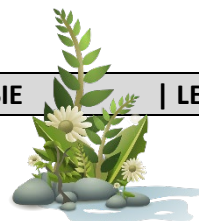
Kopieerblad les 8

Betekenisvolle zinnen

1. Het is mooi om foto's te maken tijdens de ....., als het een beetje donker begint te worden.	
2. Tijdens onze wandeling in de bergen horen we in de verte water naar beneden ..... Een waterval!	
3. Mijn broertje wil graag een Nintendo Switch, het duurste ruimteschip van LEGO en een puppy. Ik vind hem nog al	
4. In de struik achter mij hoorde ik iets ..... Ik was eerst bang, maar toen ik zag dat het een egeltje was moest ik lachen.	
5. Mijn vader vervangt het batterijtje van zijn horloge met zijn tong uit zijn mond. Het is een heel ..... werkje!	
6. Ik word een beetje misselijk achterin de auto door alle ..... wegen.	
7. Mijn moeder koopt voor mijn oma een bos ..... Ze doet ze in een hoge vaas en zegt dat ze alle kleuren prachtig vindt.	
8. Mijn kleine zusje scheurt bladzijden uit mijn lievelingsboek. Ik ben te laat en voel de tranen ..... in mijn ogen.	
9. Mijn opa is onkruid aan het wieden in het ..... van hun mooie tuin.	
10. Het vriendje van mijn zus staat onder het balkon met zijn gitaar een lied voor haar te zingen. Mijn zus vindt het een prachtige	
11. De grote ..... duikt de zee in en vangt een grote vis.	
12. De buurman gebruikt een .....in zijn voortuin, zodat alle onkruid los komt.	

[illegible][illegible]

Mijn ideale tuin:

A large, empty rectangular box with a thin black border, intended for a drawing or a detailed description of the ideal garden.A series of horizontal lines for writing, consisting of 20 evenly spaced lines that span the width of the page.

[illegible]

Groep:
Leerkracht:
Periode:

Naam leerling

[illegible]

Disclaimer

De inhoud van deze leerkrachthandleiding is werk van Success for All - Nederland medewerkers van het GION, Rijksuniversiteit Groningen. De inhoud hiervan is vertrouwelijk en mag alleen gebruikt worden door scholen die toestemming hebben vanuit Success for All - Nederland om met het programma te werken.
